որուն առջեւ «ոչ ազատ կայ եւ ոչ ծառայ՝ այլ ամենայն ոք մի ի Քրիստոս Յիսուս»: Եւ ես այդ հաւասարութիւնը ոչ իշխանութեան եւ ոչ մեծութեան առջեւ կը փափագէի, այլ ահաւոր վտանգին, ուր կը գտնուի այս խեղճ հայրենիք:

— Վտանգը դարձեալ նոյնն է. եթէ ոմանք ծերութեամբ, ոմանք անձնական շահերով, ոմանք քէնով կը մոռնան Հայրենեաց վիճակը, հաւասարապէս յանցաւոր են:

Այս խօսքերուն վրայ Գուրգէն թէպէտ կամաց՝ բայց ի բնէ որոտաձայն պատասխանեց.

— Իշխան քաջ, դուք, երբ այս ժողովքը հրաւիրեցիք՝ անշուշտ այս վիճակին դարման մը ունէիք ձեր մտաց մէջ, անշուշտ առաջարկութիւն մը պատրաստած էիք, ինչո՞ւ ժամավաճառ լինինք խօսեցէ՛ք համարձակ:

Գուրգէնի հեզիկ ձայնը, որ առիւծի լռիկ մռնչիւնի կը նմանէր բոլոր դահլիճին ուշադրութիւնը դէպ այն կողմը դարձուց, ուր մեր այս խօսակցաց հետ քանի մը անձինք նաեւ ունկնդիր էին, շրջանակը մեծցաւ, եւ այս խօսքերուն վրայ Աշոտ խորագէտ, ինչ որ կուզեր, որ ուրիշները զրուցեն, ինք պարտաւորեցաւ զրուցելու:

— Այսպիսի վիճակի մը մէջ, Գուրգէն իշխան,— ըսաւ նա, իբրեւ թէ միայն Գուրգէն կը տեսնէր,— ազգի մը պարտաւորութիւն ինքզինք զօրացնելն է, եւ այս զօրութեան համար միութիւն մը կազմել պէտք է անքակտելի. մեր բոլոր թշուառութեանց աղբիւրը զօրաւոր կապ մը չունենալնես կը ծնանի. արաբացին զօրաւոր է վասնզի ամիրապետ մը ունի որուն ամէնքը կը հնազանդին, յոյնը զօրաւոր է որովհետեւ կայսր մը ունի, որուն ամէնքը կը հնազան դին, եւ այն ամէն ազգք եւ ազինք, որ իշխանութիւն մը չունին ամուր եւ զօրաւոր՝ այս երկուքին գերի են եւ ծառայ: Ուրեմն խնդիրն հոն է իմ կարծիքովս, որ մենք էլ պէտք է իշխանութիւն մը հաստատենք եւ այդ իշխանութեան պէտք է հարուինք ամէն սրտով, պէտք է յանձն առնունք հնազանդիլ այդ իշխանութեան հրամանաց: Յարկ չէ իշխանութիւնը մէկ անձի միայն